DTU Bibliotek

Denne fil er downloadet fra

Danmarks Tekniske Kulturarv

www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på *www.tekniskkulturarv.dk/about*

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

DTU Bibliotek Danmarks Tekniske Universitet | Anker Engelunds Vej 1 2800 Kgs. Lyngby | Tlf. 45 25 72 50 | bibliotek@dtu.dk www.bibliotek.dtu.dk

X

FESTSKRIFT

DANSK

SKOTØJSARBEJDER FORBUND

1885—1910.

INDUSTRIFORENINGENS
1910
BIBLIOTEK

K. K. BIERRINGS BOGTRYKKERI. — KØBENHAVN.

331.88 (489) Dan

[ca. 1910].

FESTSKRIFT

DANSK

SKOTØJSARBEJDER FORBUND

1885—1910.

DANMARKS TEKNISKE BIBLIOTEK

K. K. BIERRINGS BOGTRYKKERI. — KØBENHAVN.

FORORD.

Paa Hovedbestyrelsesmødet den 24. April 1910 vedtoges det at paalægge Forretningsudvalget at udsende et mindre Festskrift til Medlemmerne i Anledning af Forbundets 25 Aars Bestaaende. Derigennem at fortælle alt, hvad Forbundet har udrettet vilde føre for vidt. Forretningsudvalget har derfor ment i store Træk at holde sig til det der har særlig Interesse, og som har særlig Betydning for vore Efterkommere.

Forretningsudvalget.

INDUSTRIFORENINGENS
13. APR. 1928
BIBLIOTEK
3693.

Den første Fagforening for Skomagere i Danmark stiftedes den 23. Juli 1873 i Tømrerkroen i København. I Løbet af et halvt Aar steg Medlemsantallet til ca. 800, og i Foraaret 1874 stillede Fagforeningen Fordring om Indførelse af en Priskurant, der var udarbejdet med det for Øje, at man ved alt Arbejde kunde tjene 30 Øre i Timen. Da man ikke opnaaede noget ad fredelig Vej nedlagde man Arbejdet. Det lykkedes dog ikke tilnærmelsesvis at gennemføre de stillede Fordringer trods de gode Konjunkturer; men nogen Lønforhøjelse naaedes dog ved Kampens Afslutning efter 6 Ugers Forløb. Men hermed synes Foreningen ogsaa at have opbrugt sine Kræfter, Medlemmerne faldt lidt efter lidt fra og tilsidst var saa at sige kun Bestyrelsen tilbage. Denne Sløjhed gjorde sig sidst i Halvfjerdserne gældende overalt i Fagforeningerne; men naturligvis var det særlig vanskeligt at holde Medlemmerne sammen i et Fag som vort, der den Gang fuldstændig beherskedes af Hjemmearbejdet. Da Foreningen sygnede hen tog imidlertid „Skomagersvendeforeningen", der hidtil kun havde virket som Sygekasse, Initiativet til at virke for en Forbedring af vore Løn- og Arbejdsforhold ved at knytte en faglig Afdeling til Sygekassen. Denne udskiltes senere fra Foreningen og den 23. September 1883 begyndte den sin Virksomhed som selvstændig Forening. I 1884 gennemførtes ved flere mindre Strejker en Lønforhøjelse i alle 1. Klasses Forretninger. Samtidig arbejdedes ivrig for at faa Kollegerne ind i Organisationen, hvorefter man tog Initiativet til Dannelsen af vor nuværende Organisationsform.

Den nøjagtige Datum for Stiftelsen af „Dansk Skotøjsarbejderforbund“ (Skomagersvendenes Forbund i Danmark) har ikke kunnet fastslaas af de tilgængelige Kildeskrifter.

Af de i Forbundets Arkiv opbevarede Protokoller fremgaar kun, at „Skomagersvendeforeningen“, Mandag den 13. April 1885 afholdt Generalforsamling i Salonen Vega København, hvor der under Punkt 3 paa Dagsordenen vedtoges følgende Resolution:

Det overlades til den nyvalgte Bestyrelse at vælge en Mand af sin Midte til at foretage en Agitationsrejse i Provinserne og at afholde de nødvendige Udgifter hertil af Kassens Midler.

Der tilføjes derefter: Det vedtoges endvidere, at Forbundet træder i Kraft til 1. Maj.

Af Referatet fra Generalforsamlingen fremgaar at S. L. Lunde paa denne valgtes til Forretningsfører, og han maa saaledes betragtes som Forbundets første Forretningsfører. Han fratraadte imidlertid allerede denne Stilling paa en Generalforsamling den 13. Juni s. A. Først den 17. August valgtes en ny Forretningsfører nemlig J. Lindberg, der siden Lundes Fratræden havde været konstitueret af Bestyrelsen. Det vedtoges at nedsætte Forretningsførerens Løn der hidtil havde været 10 Kr. ugl. til 15 Kr. mdl. Paa dette Tidspunkt eksisterede der Fagforeninger af Skomagere i Aarhus, Odense, Randers og Aalborg; men kun Fagforeningen i Aarhus sluttede sig med det samme til Forbundet, som altsaa det første Aar kun bestod af 2 Afdelinger. Næste Aar 1886 slutter sig imidlertid 6 Afdelinger til Forbundet, som dog endnu havde mange forskellige Vanskeligheder at kæmpe imod, saa Rammerne og Virkeplanen for Skomagersvendenes Forbund som egentlig Lands-

J. Lindberg.
Forretningsfører fra Juni 1885 til 16. August 1887.
Lindberg har tillige efter sin Fratræden som Forretningsfører indtil Dato uafbrudt haft Sæde i Hovedbestyrelsen.

organisation sikkert ikke kan siges at være dannet før ved Forbundets første Kongres, som afholdtes i København d. 14.—16. August 1887. Denne Kongres talte 15 Deltagere 7 fra København og 1 fra hver af følgende 8 Provinsafdelinger: Aarhus, Aalborg, Fredericia, Horsens, Odense, Helsingør, Næstved og Roskilde.

Kongressen havde en meget fyldig Dagsorden, og naar man blev færdig med Behandlingen af denne skete det nærmest ved at udsætte Behandlingen af de fleste Punkter paa Dagsordenen til næste Kongres. Denne Skæbne delte saaledes følgende Sager: Forslag om Oprettelse af et Arbejdsanvisningskontor, Forslag om Udgivelse af et Fagblad, Forslag om Understøttelseskassens Centralisation og Forslag om Afskaffelse af Akkordarbejde og Indførelse af Timeløn. Angaaende det sidste Forslag vedtoges en Resolution, der udtaler Sympathi for, at man i Afdelingerne arbejder i denne Retning.

Paa Kongressen vedtoges imidlertid Love for Forbundet, dog vedtoges det at udsætte Vedtagelsen af Bestemmelserne om Forbundets Formaal, til næste Kongres. Det vedtoges at Afdelingerne til Forbundet svarer et Kontigent af 30 Øre Kvartalet pr. Medlem.

Angaaende Afskaffelsen af Hjemmearbejdet og Søndagsarbejdet samt angaaende Lærlingeforhold og Toldspørgsmaal vedtoges det at indgive Andragende til Ministeriet. Det vedtoges at arbejde hen til Udarbejdelsen af en Lønstatistik. Ligeledes vedtoges det fra 1. Oktober 1887 at indføre Medlemsbøger i Stedet for Medlemskort. Det vedtoges ogsaa at Afdelingerne skulde arbejde for Oprettelsen af Voldgiftsretter, da man mente, at mange Strejker derved kunde undgaas. Det vedtoges at fastsætte Lønnen for Sekretæren (Forretningsføreren) til 15 Kr. mdl. Der valgtes en Overbestyrelse paa 5 Medlemmer. Hertil valgtes J. Lindberg, F. Andersen, R. P. Daugstrup, J. P. Magnussen og Honoré. Overbestyrelsen valgte derefter R. P. Daugstrup til Sekretær (Forretningsfører).

Det vedtoges at afholde en Kongres i København samtidig med den skandinaviske Kongres 1888.

Den første Lønbevægelse, som den nye Hovedbestyrelse havde med at gøre var en Strejke i Roskilde. Svendene havde nedlagt

Arbejdet (uden Overbestyrelsens Sanktion) for at gennemføre Afskaffelsen af Betaling for Sysager og Værkstedsplads (65 Øre ugl.). Efter ca. 14 Dages Kamp lykkedes det at faa Striden bilagt ved et Kompromis. Det vedtoges, at indtil 1. April 1888 skulde der betales 35 Øre ugl., derefter skulde al Betaling falde bort. Den næste Strejke fandt Sted i København og fik sin Afslutning ved følgende

Voldgiftskendelse:

I Henhold til den Arbejdsnedlæggelse, der har fundet Sted hos Skomagermester H. C. Nielsen, Larsbjørnstræde blev der nedsat en Voldgiftsret, som skulde søge at ordne Forholdene paa bedste Maade. Voldgiftsretten, som kom til at bestaa af Undertegnede, samledes Søndag d. 6. November og besluttede at fremsætte følgende Priskurant: Herrebunde syede enkelt Saal 3 Kr. 25 Øre, dobbelt Saal 3 Kr. 50 Øre, pløkkede 3 Kr. Damebunde 2 Kr. 35 Øre, dobbelt Saal 2 Kr. 50 Øre. Med Hensyn til det egentlige Stridsspørgsmaal, Aftrækning paa Butiksarbejde finder Voldgiftsretten dette fuldstændig forkastelig og maa det være Svendene ligegyldig, om Arbejdet er bestilt eller ej.

R. P. Daugstrup.
Forretningsfører fra den $^{16}/_{8}$ 87—$^{21}/_{8}$ 88.

København den 6. November 1887.

A. Hansen, C. V. Fulbius, P. Hansen R. P. Daugstrup,
J. Lindberg, H. Honorè Th. Gelardi.

Ogsaa ved flere andre Lejligheder blev i den nærmeste Tid Voldgiftsretten brugt til Afslutning af Stridigheder og Arbejdsned-

læggelser. Forøvrigt blev denne Periode, altsaa Tiden indtil næste Kongres, August 1888, nærmest brugt til Agitation i Provinserne. Ved et Overbestyrelsesmøde den 10. Maj vedtoges det at bruge Størstedelen af den tilstedeværende Kassebeholdning 200 Kr. til Agitationsrejse i Provinserne. Hertil valgtes H. Honoré og F. Andersen, og det viser sig ogsaa af senere Beretninger at disse Rejser har baaret god Frugt. Ligeledes gennemførtes Minimumspriskuranten i København i Foraaret 1888. Tillige maa det nævnes, at der den 28. December 1887 optoges en særlig Afdeling for Fabriksarbejdere i København, som dog i 1890 sluttede sig sammen med Haandarbejdernes Afdeling.

Vi skal nu gaa over til at omtale Forbundets næste Kongres.

Mandag den 20. August 1888 afholdt Forbundet sin 2. Kongres i København:

Der var mødt 16 Delegerede fra 12 Afdelinger samt Overbestyrelsens 5 Medlemmer.

Blandt de vigtigste Punkter paa Dagsordenen var Statistikken. Det vedtoges at indføre skematiske Bøger fra 1. Jan. 1889, og af al Kraft at virke for Tilvejebringelsen af statistiske Oplysninger over Arbejdsforholdene i vort Fag for derigennem at udarbejde en fuldstændig Arbejderstatistik. Angaaende Voldgiftsretter førtes ligeledes en udførlig Diskussion under hvilken det oplystes, at man i Københavns Afdeling af 8 Sager havde vundet de 7. Der vedtoges en Resolution, der anbefaler Oprettelsen af en Voldgiftsret i hver Afdeling. Ligeledes vedtoges det at arbejde hen til Oprettelse af Arbejdsanvisningskontorer i de forskellige Afdelinger. Det vedtoges at søge et Fagblad oprettet saa hurtig som mulig. Det overlodes til Overbestyrelsen sammen med et Udvalg paa 3 Medlemmer af de Provinsdelegerede at ordne det fornødne i saa Henseende. Angaaende Hjemmearbejdets Afskaffelse vedtoges følgende Resolution:

1. Hjemmearbejdet er baade i sanitær og i økonomisk Henseende til Skade for vort Fag. Der bør derfor fra Forbundets Side gøres alt, hvad der formaas for at faa det afskaffet.

2. Alt Hjemmearbejde for Fabrikanter eller Mestre bør forbydes ved Lov.

Med Hensyn til Lærlingeforholdene vedtoges følgende Reso-

lution: Lærlingeforholdet søges afskaffet som Privatinstitution og Lærlingene uddannedes paa Fagskoler oprettede og drevne af Staten under Kontrol af Svendenes Organisationer. Det vedtoges efter en længere Diskussion at overlade til Overbestyrelsen at søge en Rejseunderstøttelseskasse oprettet for Forbundets Medlemmer, indtil der foreligger en tilfredsstillende Ordning af disse Forhold fra de samvirkende Fagforeninger.

Til Slutning vedtoges det at afholde næste Kongres 1890 i Aarhus.

Til Forretningsfører valgtes H. Honoré.

Til Medlemmer af Overbestyrelsen: F. Andersen, J. P. Magnussen, B. P. Jønsson og J. Lindberg.

Lønnen for Forretningsføreren fastsattes til 20 Kr. mdl.

H. Honoré.
Forretningfører fra den $^{21}/_{8}$ 88 $^{1}/_{1}$ 95.

Efter denne Kongres er der en enkelt Sag, der næsten udelukkende i lang Tid lægger Beslag paa Ledelsens Interesse og Arbejdskraft nemlig Strejken hos Heegaard paa Kongens Nytorv, København. Strejken erklæredes den 10. September 1888, efter at man forgæves havde forsøgt at faa en Forhandling i Stand. Anledning til Konflikten var at Heegaard betalte langt under Priskuranten, trods det at han ved dens Forelæggelse meget højtidelig havde givet Bestyrelsen sit Æresord paa at vilde betale efter den. Denne Kamp vakte betydelig offentlig Opmærksomhed og er en af de Strejker, der endnu huskes bedst ikke alene inden for vort Fag, men overalt i Arbejderkredse. Grunden hertil er

særlig den brutale Maade, som Politiet optraadte paa. Det lykkedes nemlig Heegaard at hverve ikke saa faa Skruebrækkere og den 14. September kom det til et Slagsmaal mellem disse og nogle af de Strejkende. Skruebrækkerne anmeldte de Strejkende for at have overfaldet dem og Politiet foretog en Massearrestation blandt disse. Ligeledes blev saavel Lindberg som Daugstrup arresteret; men da de slet ikke havde været nærværende ved Bataillen, maatte man dog tilsidst frikende og løslade dem.

Lindberg havde imidlertid, begrundet paa at en Skruebrækker havde aflagt falsk Ed imod ham, maattet døje 6 Ugers Arrest og maatte prøve saavel „Skabene“ som „Salatfadet“.

Politiet var i det hele taget Heegaards trofaste Allierede. Hele Kongens Nytorv blev blokeret for Skomagere, og blandt andet blev et Medlem Per Anderson arresteret, fordi han ikke gengældte en Skruebrækkers Hilsen. Da han ikke havde begaaet anden Forbrydelse slap han med at blive udvist af Landet.

Ligeledes nedlagde Kongens Foged Forbud mod at Socialdemokraten eller Fagbladet omtalte Strejken. Politiets brutale Fremfærd vakte selvfølgelig stor Forbitrelse i Arbejderkredse og der holdtes et stort offentlig Møde paa Sortedamslund, hvor man protesterede mod Politiets vilkaarlige Optræden.

Ligeledes afholdt Forbundet offentlig Møde i Rømersgade 22, Festsalen med følgende Dagsorden: Fagets Stilling med Henblik paa Konflikten hos Heegaard. Bestyrelsen for Lauget var indbudt og saavel Oldermanden, A. Hansen, som flere andre Mestre havde Ordet for at udtale deres Sympathi for Svendenes Kamp. Sluttelig vedtoges følgende Resolution: De forsamlede Mestre og Svende udtaler: „I Betragtning af, at det er i hele Fagets Interesse, at Arbejdslønnen ikke trykkes yderligere ned, tilsiger Forsamlingen Svendene sin fulde Sympathi i den Kamp, som de for Tiden fører, ligesom Forsamlingen opfordrer saa vel Skomagerlauget som Forbundet til af al Kraft at virke for at faa saa gode Arbejdsforhold indført i Faget som vel muligt“.

Trods det at Kampen endnu i lang Tid førtes mod Heegaard ad forskellige Veje, maatte den dog tilsidst opgives, da det viste sig, at det endnu paa den Tid var mulig for en Mand som Heegaard at faa et i alt Fald nogenlunde tilstrækkelig Antal Skrue-

brækkere. Arbejderne manglede endnu den Klassebevisthed og Solidaritetsfølelse, som det dog heldigvis i Løbet af faa Aar lykkedes Kapitalisterne at bibringe dem. 1888 gennemførtes ved Forhandling den første Fabrikspriskurant i København og i Perioden indtil næste Kongres 1890 gennemførtes en Mængde Priskuranter omkring i Provinserne gennemgaaende uden Konflikt. Tillige maa det nævnes, at i 1890 udgav Hovedbestyrelsen et Agitationsskrift for Normalarbejdsdagen i 5000 Eksemplarer. April 1890 gennemførtes en forbedret Priskurant for Fabrikkerne.

Den 24. August afholdtes vor 3. Kongres paa Hotel Rosen i Aarhus. Der var mødt 16 Delegerede, som repræsenterede 14 Afdelinger og desuden Overbestyrelsens 5 Medlemmer.

Følgende Afdelinger var repræsenterede: Ringsted, Roskilde, Helsingør, Randers, Esbjerg, Næstved, Kolding, Aarhus, Vejle, Odense, Horsens og Viborg samt begge Afdelinger i København.

Paa denne Kongres blev det vedtaget at udgive et Fagblad en Gang maanedlig. Det fastsloges, at dets Indhold særlig skulde bestaa af Artikler om socialøkonomiske Spørgsmaal, Artikler i Organisatorisk Retning, samt Meddelelser om hvad der bliver vedtaget i de forskellige Afdelinger, og om Lønningsforhold saavel i Ind- som Udland. Tillige Oplysning om, hvad der fremkommer af Nyhed og Interesse paa det faglige Omraade.

Det vedtoges at arbejde for Hjemmearbejdets Afskaffelse særlig ved at sætte sig i Forbindelse med andre Fag, hvor Hjemmearbejdet er fremherskende og sammen med disse at indgive Andragende til Rigsdagen om Hjemmearbejdets Afskaffelse. Som den første spæde Spire til et af vor Organisations vigtigste Arbejdsfelter maa det endelig nævnes, at Rejseunderstøttelseskassen startedes paa denne Kongres; den blev dog ikke gjordt obligatorisk, det var en frivillig Sag for de forskellige Medlemmer, hvor vidt man vilde slutte sig til Kassen eller ej. Kontingentet fastsattes til 25 Øre om Maaneden og Understøttelsen til 1 Kr. 50 Ø. i hver Afdeling. Kontingentet til Hovedkassen forhøjedes til 15 Øre maanedlig.

Til Overbestyrelse valgtes: H. Honoré, Forretningsfører, F. Andersen, Lindberg, Daugstrup og P. Magnussen. I 1890 havde vi Konflikt i 5 Uger paa Skotøjsfabrikkerne i København i An-

ledning af et Reglement, som Fabrikanterne havde ophængt paa Fabrikkerne. Reglementet indholdt en Mængde generende og irriterende Bestemmelser; men disse lykkedes det at faa fjernede, saa det der blev tilbage af det ved Overenskomstens Afslutning, maa nærmest kaldes betydningsløst. I 1893 afholdtes vor 4. Kongres i København. Kongressens Beslutning gik nærmest ud paa at fæstne og udvide de Institutioner vi alt havde; men desuden blev det vedtaget at paaligne Medlemmerne i Strejketilfælde et bestemt ugentlig Bidrag efter Hovedbestyrelsens Skøn i Forhold til Konfliktens Størrelse og Omfang. Rejsekassen forbedredes, Understøttelse fastsattes til 25 Øre pr. Mil for indtil 125 Mil pr. Aar. Den københavnske Afdeling skulde svare et aarligt Tilskud af 10 Øre pr. Medlem.

Angaaende Kost og Logissystemet vedtoges følgende Resolution: Kongressen vedtager, at der af al-Kraft bør arbejdes hen til Afskaffelse af Kost og Logis hos Mestrene.

Til Hovedbestyrelse valgtes: H. Honoré, Forretningsfører, J. Lindberg, N. Nielsen, M. Poulsen, L. Jørgensen. I de nærmeste paafølgende Aar udførtes der et stort Arbejde rundt om i Landet for Afskaffelse af Kost- og Logissystemet og for Indførelse af fri Værksteder og Sysager. Dette Arbejde kronedes ogsaa de fleste Steder med Held, om end ikke altid i første Omgang. Dette viste sig at være en stor Vinding, da man i Foraaret 1900 gennemførte ensartede Priskuranter, en for Jylland og en for Østifterne. Thi da det paa dette Tidspunkt stod opført paa omtrent alle Afdelingers Priskuranter, at Kost og Logis hos Mesteren bortfalder og Mesteren leverer fri Værksted og Sysager, var det forholdsvis let for vort Udvalg at faa de sidste Rester af det gamle System afskaffet ved at faa disse Bestemmelser paaførte Priskuranterne, som nu kom til at gælde i alle Landets Provinsbyer. I 1894 førtes en kort Strejke i København gennem hvilken det lykkedes at gennemføre en klasseficeret Priskurant med 4 Lønsatser i Stedet for den hidtil gældende. Priskuranten betød en ikke ubetydelig Lønforbedring særlig for 2. Klasse, da disse Mestre hidtil nærmest havde betalt efter Forgodtbefinde. Derimod lykkedes det ikke at gennemføre Værkstedskravet; men det opnaaedes dog at Mestrene gennem en Randbemærkning paa Priskuranten, ud-

talte at ogsaa de ansaa Indførelse af Værksteder som det heldigste for Faget og anbefalede at forsøge disse gennemførte til 1. April 1895. Denne Udtalelse fortrød Mestrene imidlertid hurtig og de opsagde derfor Priskuranten til April 95. Det viste sig desværre at der heller ikke mellem vore Medlemmer var Tilbøjelighed til at optage Kampen for Værkstederne, og man enedes derfor om en ny Priskurant, hvor Mestrene gik ind paa mindre Forhøjelser og Svendene frafaldt Værkstedskravet.

I 1894 var Priskuranten for Skotøjsfabrikkerne opsagt samtidig med Priskuranten for Haandarbejderne i København. Da man imidlertid gennem Forhandling opnaaede en Del mindre Forhøjelser gik man ind herpaa, særlig af Hensyn til Haandarbejdernes forestaaende Lønbevægelse, da man indrømmede, at disse i endnu højere Grad trængte til Forbedring af deres Kaar. Længere hen paa Sommeren samme Aar erklærede imidlertid Fabrikanterne Lock-out overfor samtlige Fabriksarbejdere. Grunden hertil var, at Schæfers Arbejdere havde nedlagt Arbejdet begrundet paa Hr. Schæfers despotiske Optræden. (Han havde bl. a. tilskruet Vinduerne og forbudt Arbejderne at opholde sig i Arbejdslokalerne eller i det hele taget paa Fabrikken i Spisetiden.) Konflikten endte efter 10 Dages Forløb med Sejr for Arbejderne.

Den 1. Januar 1895 fratraadte H. Honoré som Forretningsfører. Hovedbestyrelsen valgte derpaa som midlertidig Forretningsfører N. Nielsen, og det vedtoges at indkalde til Kongres om om Foraaret.

Den 27. Januar 95 afholdtes skandinavisk Skotøjskonference i Malmø. Her vedtoges forskellige Regler for Samvirken mellem de skandinaviske Broderorganisationer og det vedtoges at afholde en skandinavisk Skomagerkongres i København 1897. Som Sekretær for de 3 skandinaviske Lande, til at korrespondere med det internationale Sekretariat i Zürich valgtes Lindblad.

Den 18. August 1895 afholdtes vor 5. Kongres i Rømersgade 22, København. Kongressen talte 25 Delegerede foruden 5 Hovedbestyrelsesmedlemmer; 22 Afdelinger var repræsenterede.

Den vigtigste Beslutning paa denne Kongres var at Rejsekassen fuldstændig indordnedes under Forbundet. Enhver som

havde været Medlem af Forbundet i 6 Maaneder var herefter berettiget til Understøttelse i Rejsekassen. Understøttelsen fastsattes til 15 Øre pr. Mil dog ikke over 100 Mil i Løbet af et Aar og ikke over 1 Kr. 60 Øre i hver Afdeling.

Endvidere vedtoges det at indføre Kontrolmærker, saa Afdelingerne fremtidig betalte deres Kontingent 25 Øre pr. Medlem pr. Maaned til Forbundet ved Køb af disse Mærker. Til Medlem af Hovedbestyrelsen valgtes: N. Nielsen, Forretningsfører Lindberg, Lauge, Hansen, Poulsen og Madsen.

N. Nielsen.
Forretningsfører $^{1}/_{1}$ 95 - $^{22}/_{6}$ 97.

Den 15. December 1895 udbrød imidlertid den haardeste Kamp som Forbundet endnu havde bestaaet idet Foreningen af københavnske Skotøjsfabrikanter til denne Dato havde opsagt Fabrikspriskuranten og fremsendt et Udkast til en ny Priskurant, der betegnede en Reduktion af ca. 10%. Da Organisationen naturligvis ikke kunde gaa med til en saadan Forringelse af dens Medlemmers Levevilkaar, kastede Fabrikanterne samtlige Fabriksarbejdere, 462 Mand, paa Gaden.

Efter 12 Ugers Kamp afsluttedes Lockouten med fuldstændig Sejr for Arbejderne; i Stedet for en Reduktion paa 10% opnaaedes en Lønforhøjelse paa ca. 12%. Af de 462 Mand faldt kun en fra, og denne Kamp ansaas i Arbejderkredse for et af de glædeligste Beviser paa de danske Arbejderes daværende Standpunkt med Hensyn til klassebevist Forstaaelse og Solidaritetsfølelse.

At Kollegerne i Provinserne heller ikke har ligget paa den lade Side fremgaar af en Opgørelse fra denne Periode, hvoraf det fremgaar at i 1896—97 er der 39 Afdelingerne i Provinserne der har gennemført forhøjede Priskuranter. De opnaaede Forhøjelser ser saaledes ud: Assens 3%, Ribe 4%, Saxkøbing og Fredericia 5%, Køge 8%, Nykøbing 16%, Nyborg, Faaborg, Silkeborg, Thisted, Ringsted og Kolding 10%, Horsens, Hillerød, Randers, Esbjerg 12%, Næstved, Svendborg, Skive, Viborg, Kallundborg og Frederikshavn 15%, Slagelse 17%, Helsingør 18%, Korsør, Vordingborg, Roskilde 20% Aarhus 23%, Aalborg, Odense, Varde 25% og Vejle 35%. 3 Afdelinger havde ikke opgivet hvormeget de havde opnaaet i Lønforhøjelse.

C. F. Madsen
Forretningsfører fra den 22/6 95—13/1, 93.

Den 22. Juni 1897 led vort Forbund et beklageligt Tab, idet Forretningsfører Nielsen afgik ved Døden. I hans Plads konstituerede Hovedbestyrelsen C. F. Madsen. L. Jørgensen indkaldtes som Suppleant.

Den første skandinaviske Skotøjsarbejderkongres afholdtes den 22.—23. August i Rømersgade 22, København. Der var mødt 24 Repræsentanter fra Danmark, 6 fra Sverrig og 5 fra Norge.

Af de Beretninger, som der aflagdes af Forretningsførerne for de forskellige Lande fremgik det at det danske Forbund endnu paa dette Tidspunkt var det største, idet det havde 2200 Medlemmer, det svenske havde 2000 og det norske 600 Medlemmer.

Det vigtigste Spørgsmaal paa Kongressen var Spørgsmaalet om planmæssig Understøttelse mellem de 3 Lande under Strejker og Lockouts, og det var selvfølgelig dette, der vakte den længste og livligste Diskussion. Ved Diskussionens Afslutning vedtoges enstemmig en Resolution, der siger: at saa snart der udbryder Strejke eller Lockout i det ene af Landene skal Hovedbestyrelserne i de 2 andre Lande udskrive faste Bidrag blandt deres Medlemmer, saa snart der rettes Anmodning herom fra det paagældende Land. Dog gælder denne Bestemmelse ikke for et Land, hvor der samtidig føres en saa omfattende Kamp, at den paakræver alle organiserede Arbejderes fulde Støtte. Blandt andre af Kongressens Beslutninger kan nævnes: Regelmæssig Udveksling af Fagblade og Indførelse af ensartede Medlemsbøger med Ugekontingent.

De øvrige Sager der diskuteredes paa Kongressen gav sig ikke Udtryk i nogen Beslutning, der har faaet varig Betydning.

Umiddelbart efter denne Kongres Afslutning afholdtes vort Forbunds 6. Kongres samme Sted fra den 24.—26. August. Denne Kongres talte 37 Deltagere, og 29 Afdelinger var repræsenterede. Den vigtigste Beslutning, der toges paa denne Kongres var Oprettelsen af Arbejdsløshedskassen. Den havde dog en meget beskeden Start, idet den lokale Understøttelse kun kunde opnaas af Familieforsøgere, og kun i 30 Dage à 1 Kr. pr. Dag. Samtidig forbedredes dog Rejseunderstøttelsen til 25 Øre pr. Mil for indtil 120 Mil. Desuden vedtoges det i Overensstemmelse med den skandinaviske Kongres Beslutning at indføre Ugekontingent og at anskaffe nye Medlemsbøger, hvor saavel den hidtilværende Medlemsbog som Rejsebogen var et samlet Hele. Endvidere vedtoges det at udvide Hovedbestyrelsen, saa den kom til at bestaa af 12 Medlemmer, nemlig 7 Medlemmer fra Københavns Afdeling som Kongressen skulde vælge og som skulde danne et Forretningsudvalg og 5 Medlemmer som umiddelbart efter Kongressens Afholdelse skulde vælges af 5 Provinsbyer, som Kongressen skulde udpege. Hovedbestyrelsen kom paa denne Maade til at bestaa af følgende: C. F. Madsen, Forretningsfører J. Lindberg, Lauge, Hansen, Charles Koch, Laurits Jørgensen, Knud Olsen og P. Sottung alle af København samt Rasmussen Hillerød, P. Chri-

stensen Slagelse, Harald Andersen Odense, Larsen Fredericia og Toft Aarhus. — Den 3. og 4. Januar 1898 afholdtes et Delegeretmøde paa Enghavevej for samtlige danske Fagorganisationer, hvor Oprettelsen af det samvirkende Fagforbund vedtoges, og umiddelbart herefter indmeldte vort Forbund sig i Langsorganisationen efter at det først med stort Flertal var vedtaget ved en Urafstemning.

Hermed er Grundlaget lagt for en ny og mere centraliseret Form for Arbejdernes fremtidige Kampe. (Dansk Mester- og Arbejdsgiverforening var allerede stiftet 1896.) Men endnu i et Par Aar fortsætter vort Forbund med smaa Kampe mod Mestrene omkring i Afdelingerne. I Ribe foretog i 1897 Mestrene en Lockout mod Arbejderne fordi de stillede Fordringer om højere Løn. Kampen varede i 3 Uger og endte med Sejr for os. I 1898 maatte Forbundet optage Kampen i Hillerød, Middelfart, Nykøbing F., Holsterbro og Nykøbing M. Med Undtagelse af Strejken i Holsterbro var alle disse Konflikter kun af kort Varighed og man opnaaede ret gode Resultater.

I 1899 havde vi foruden Strejken i København tillige Strejke i Ringsted og Svendborg. Strejken i Ringsted varede 3 Uger, i Svendborg 8 Uger. Begge Steder opnaaedes betydelige Fordele. Den 1. April nedlagde ca. 800 Haandarbejdere Arbejdet i København uden nogen Forhandling med Lauget om de af Forbundet stillede Krav. Grunden hertil var særlig det gamle Stridspunkt: „Indførelse af Værksteder". Mestrene nægtede bestemt at forhandle om dette Krav, og fra vor Side fastholdtes det med lige saa stor Principfasthed. Kampen varede 14 Uger og endte med en Lønforhøjelse paa ca. 25%, men paa det vigtigste Punkt lykkedes det os ikke at sejre. Kravet om Indførelse af Værksteder maatte atter opgives Den væsenligste Grund til det daarlige Resultat i denne Retning, maa dog sikkert søges i, at Halvdelen af den Tid Strejken varede maatte den føres samtidig med den store Lockout. Heraf fulgte, at det Krigshumør, der denne Sommer herskede overalt i Arbejdsgiver- og Kapitalistkredse, animerede vore Arbejdskøbere til at fastholde deres Nægtelse af enhver Forhandling, saa længe vi ikke havde opgivet Værkstedskravet. Tilsidst formaaede de endog Foreningen af københavnske Skotøjsfabrikanter til at vedtage, at saa fremt Forbundet ikke frafaldt Kravet om Indførelse

af Værksteder vilde Foreningen foretage Lockout over for samtlige vore Medlemmer paa Skotøjsfabrikerne. Ikke mindst af Hensyn til den store Kamp, der den Gang førtes paa sjette Uge, og som i saa høj Grad krævede store Ofre fra den samlede Arbejderstand, vedtog vore Medlemmer saa at bøje af og opgive det ellers saa betydningsfulde Principspørgsmaal, hvorefter Kampen sluttedes med ovennævnte Resultat. Der blev under denne Strejke udbetalt ca. 43,000 Kr. i Understøttelse.

Desuden maa det nævnes, at vore Medlemmer hele Landet over under den store Lockout viste en meget stor Offervillighed, saa at vort Fag hørte til de første med Hensyn til Støtte til de udelukkede Klassefæller.

I Foraaret 1900 lykkedes det Forbundet uden Kamp at gennemføre en af de mest gennemgribende Lønreformer, som vort Forbund hidtil havde været medvirkende til, idet der gennemførtes en ensartet Priskurant for alle jyske Byer og en omtrent enslydende, dog paa et enkelt Punkt højere, for Østifterne. Priskuranterne var dog delt i 2 Satser, hvoraf den ene gjaldt for de større den anden for de mindre Byer. Medens man i Jylland kun opnaaede at faa 8 Byer ind under 1. Sats, lykkedes det for Østifternes Vedkommende at faa saa godt som alle Byerne ind uder denne Klasse Dette som en naturlig Følge af, at de hidtil gældende Priskuranter her gennemgaaende havde været højere end i Jylland. Med Hensyn til den Lønforhøjelse, som Medlemmerne opnaaede, var denne meget forskellig i de forskellige Afdelinger, idet alle Afdelingerne der hidtil havde haft meget forskellige Priskuranter nu fik samme Tarif. Saaledes skete det naturligvis, at man i enkelte Afdelinger kun fik ringe eller slet ingen Lønforhøjelse; men gennemgaaende kan det dog siges, at man opnaaede betydelig bedre Resultater end man var vant til, naar de enkelte Afdelinger hver for sig gennemførte en Priskurant. Ligeledes havde det Betydning at man her gennem Randbemærkningerne fik fastslaaet de Principer som gældende over hele Landet (København undtagen) som man havde kæmpet for saalænge Forbundet havde bestaaet. Her bestemtes nemlig at Mestren skulde levere fri Værksted og Sysager, Kost og Logis hos Mesteren maatte ikke finde Sted og en bestemt Arbejdstid (10 Tm.), som udelukkede alt Overarbejde fast-

sattes. Priskuranterne blev endelig vedtagne paa en ekstraordinær Kongres.

Blandt de vigtigste Resultater af Forbundets Virksomhed i denne Periode maa tillige nævnes Gennemførelsen af Naadlerpriskuranten i Foraaret 1898. Før denne Priskurants Tilblivelse havde Fabrikanterne betalt efter eget Forgodtbefindende, og der var lige saa mange Priskuranter, som der var Fabrikker. Hertil kom, at de fleste Fabrikanter netop i Tiden nærmest forud havde vist en udpræget Tendens til at reducere Priserne. Disse Forsøg kronedes desværre alt for tidt med Held, idet Naadlerne naturligvis, uorganiserede som de i de fleste Tilfælde var, blev et let Bytte for Fabrikanternes Udbytningslyster. Det var derfor i rette Tid, at Forbundet for Alvor tog fat paa at organisere Naadlerne og gennemførte ovennævnte Priskurant.

Den 22.—24. Juli 1900 afholdtes Forbundets 8. Kongres i Folkets Hus, Jagtvejen, København. Den vigtigste Beslutning paa denne Kongres gjaldt Arbejdsløshedskassen. Det vedtoges at fastsætte Understøttelsen for mandlige Medlemmer til 1 Kr. pr. Dag, for kvindelige til 60 Øre i indtil 30 Dage og for Medlemmer med 3 Aars Medlemsret 42 Dage. Den betydeligste Ændring fra de tidligere Regler bestaar i, at dette ogsaa gælder ugifte Medlemmer. Samtidig vedtoges det, at Indskudet fremtidig er ens i alle Afdelinger nemlig 8 Kr. for helbetalende, 4 Kr. for halvbetalende Medlemmer. Disse Penge tilfalder Rejse- og Understøttelseskassen. En stor Del af Kongressens Tid optoges forøvrigt af et Forslag fra København, om at der ikke maa være mere end én Afdeling i samme By. Debatten om denne Sag sluttede med Vedtagelsen af en Resolution, som siger, at i København kan der oprettes 2 Afdelinger, en for Haandarbejderne og en for Fabriksarbejderne, naar det bliver vedtaget paa 2 efter hinanden følgende Generalforsamlinger med $^2/_3$ Stemmers Majoritet. Dette fik dog foreløbig ingen Betydning, idet en Generalforsamling i Københavns Afdeling kort derefter forkastede et Forslag om at dele Afdelingen. Endelig kan det nævnes, at det vedtoges, at vore Medlemmer ikke maa arbejde sammen med Medlemmer af Kristelig dansk Fællesforbund, som er udtraadt af vort Forbund. Til Hovedbestyrelse valgtes: C. F. Madsen, Forretningsfører, Lindberg,

L. Jørgensen, S. P. Jensen, Laur. Olsen, Haatweit og Charles Koch (København), Toft (Aarhus), M. Koch (Kolding), H. P. Petersen (Odense), Christensen (Slagelse) og Andersen (Nykøbing F.).

Priskuranten for Skotøjsfabrikkerne blev i Følge Beslutning af den københavnske Afdeling opsagt til Ophør den 15. Jan. 1901.

Da det imidlertid ikke ad Forhandlingens Vej lykkedes at opnaa noget Resultat og da man ikke kunde opnaa Sanktion paa en Arbejdsnedlæggelse fra „De samv. Fagfb.“ trak man Opsigelsen tilbage og fornyede atter Priskuranten for et Aar.

Fabrikanterne havde rigtignok tilbudt et Par Øres Forhøjelse paa Minimallønnen; men da det var paa Betingelse af, at Priskuranten skulde gælde i 3 Aar, foretrak man hellere at beholde den gamle foreløbig et Aar til. Man enedes dog med Fabrikanterne om, at optage en Forhandling om Revision af ældre Priskuranter, Affattelse af nye etc. etc. Det hele saa til en Begyndelse meget stort ud. Man vedtog en Forretningsgang, opstillede en Dagsorden paa 14 Punkter, som omfattede de Ting, man skulde forhandle om, og enedes til Slutning om, at der skulde optages stenografisk Referat af Forhandlingerne. Hele Resultatet blev imidlertid kun 4 lange Diskussionsmøder; derigennem viste det sig tilstrækkelig, at det eneste Fabrikanterne vilde var en Reduktion af Lønnen og dermed løb saa det hele ud i Sandet.

Det der ellers kendetegner denne Periode er den Arbejdsløshed, som nu fra Vinteren 1900—01 begynder at hærge vort Fag i en hidtil ukendt Grad. Heraf fulgte at Arbejdsløshedskassen ikke længere kunde bære sig med sit lille Kontingent (6 Øre om Ugen). Misforholdet var endogsaa saa stort, at fra 1. Jan. til 1. Maj 1901 var der udbetalt i Understøttelse 13,363 Kr. og Kassens Indtægt havde kun været 3,625 Kr., saa Beholdningen var svunden til 3,294 Kr. En klækkelig Forhøjelse af Kontingentet var saaledes uundgaaelig, naar man vilde holde Understøttelsen oppe paa samme Standpunkt. Paa Forslag af Hovedbestyrelsen vedtoges det da ogsaa ved en Urafstemning at forhøje Kontingentet med 5 Øre ugentlig. Kontingentet til Understøttelseskassen steg saaledes fra 1. Juni 1901 fra 6 Øre til 11 Øre.

Da Arbejdsløsheden imidlertid fremdeles var lige saa stor Vinteren 1901—02, maatte Hovedbestyrelsen i Maj 1902 udskrive

6 Ekstrakontingent à 50 og 25 Øre henholdsvis for helt- og halvtbetalende Medlemmer.

Den 27. August 1901 afholdtes skandinavisk Skotøjskonference i København. Der var mødt 1 Delegeret fra Norge, 4 fra Sverrig og 11 fra Danmark. Med Henblik paa fremtidig Samarbejde mellem Landene vedtoges følgende Resolution: „Da det er en Kendsgerning, at vort Fag mere og mere overgaar til Storindustri og at vi stadig har at regne med Storkapital, udtaler Konferencen, at naar man paa Forhaand kan beregne, at der i et af Landene forestaar en større Strid, bør saavidt muligt de andre Lande søge at undgaa Konflikter i deres eget Land, for saa meget kraftigere at kunne understøtte det Land, som er i Strid, i fuld Forstaaelse af, at en Sejr i det ene Land ogsaa er en Sejr i det andet". Ligeledes vedtoges Tilslutning paa det til Kongressen i 1897 vedtagne om Udskrivning af planmæssige Strejkebidrag i de forskellige Lande. Endelig vedtoges følgende: Konferencen opfodrer det svenske norske Broderforbund til at tage under alvorlig Overvejelse om det ikke er muligt at realisere Tanken om Oprettelse af Rejse- og Understøttelseskasser, saaledes som udtalt paa Kongressen 1897. Angaaende næste Kongres vedtoges følgende: Konferencen vedtager at henstille til de forskellige Landes Hovedbestyrelser, at der ikke afholdes skandinavisk Skotøjsarbejderkongres 1902. Iøvrigt overlades disse at bestemme Tid og Sted for Afholdelse af Kongressen. I 1902 udgav Forbundet en Statistik, som behandlede Løn- og Arbejdsforhold indenfor Faget i Aaret 1901. Oplysningerne var indsamlede gennem skematiske Bøger, som inden 1. Jan. 1901, var omdelt til samtlige Medlemmer. Værket, der blev udarbejdet af en Fuldmægtig i Statens statistiske Bureau, vakte ikke ringe Anerkendelse i interesserede Kredse.

I Februar 1902 havde vi en kort men ganske ejendommelig Arbejdsstandsning hos Fabrikant Nørgaard Aarhus. Nørgaard havde kun haft Fabrikken i 2 Aar, men dette var dog allerede den 3. Konflikt hos ham. Den første Strejke fandt Sted i September 1900 og varede i 3 Uger og sluttede med at Nørgaard maatte indgaa paa at betale saavel efter Naadler- som Pindepriskuranten, samt indgaa paa at betale Arbejderne 45 Kr. i Erstatning, fordi han havde tilbageholdt Arbejdernes Værktøj. Den

næste Strejke fandt Sted i 1901 og varede i 5 Uger. Anledningen hertil var at Nørgaard havde antaget en Mand paa Kontrakt og at han nægtede at underskrive Priskuranten for pløkket Arbejde. Strejken endte med, at Nørgaard maatte forpligtige sig til, til enhver Tid at overholde de Priskuranter, som er gældende for øvrige danske Skotøjsfabrikker.

Denne Afslutning førte dog langt fra til fredelige Forhold paa Nørgaards Fabrik. Nørgaard overholdt langt fra, hvad han var indgaaet paa, og han søgte paa enhver Maade at genere sine Arbejdere. Ved hvert Møde Forretningsudvalget afholdt var Nørgaards Forhold et staaende Punkt paa Dagsordenen. Forholdene blev efter Haanden fuldstændig udholbare, og da Nørgaard tilsidst indmeldte sig i Kristeligt dansk Fællesforbund for derigennem fuldstændig at ignorere vort Forbund, brast saavel hans Arbejderes som vort Forretningsudvalgs Taalmodighed og vi fik den sidste afgørende Kamp med Nørgaard. Nørgaard averterede i Kristeligt Dagblad efter 21 Mand, netop det Antal som Fabrikken beskæftigede, og meddelte samtidig de gamle Arbejdere, at de gerne maatte gaa, hvis de ikke ønskede at arbejde sammen med Medlemmer af Kristeligt Fællesforbund. Dette førte til at den første Dag, der ankom Medlemmer af Kristelig Fællesforbund (3 Mand stærke) til Fabrikken, meddelte vore Medlemmer Nørgaard at de ønskede deres Afsked og forlod Fabrikken. Efter at der var udvekslet nogle Skrivelser mellem Organisationerne, afholdtes der saa efter 10 Dages Forløb et Forhandlingsmøde i Aarhus mellem Repræsentanterne for vort Forbund paa den ene Side og Repræsentanter for Dansk Mester- og Arbejdsgiverforening og Fællesforeningen af danske Skomagermestre samt Hr. Nørgaard paa den anden Side. Denne Forhandling resulterede nærmest i en Umyndiggørelse af Hr Nørgaard som Fabriksleder. Som Betingelse for Arbejdets Genoptagelse enedes man om følgende: Fabrikant Nørgaard erklærer, at han ved at antage Arbejdere udenfor Dansk Skotøjsforbund ikke har tænkt paa at fortrædige eller rette Angreb paa nævnte Forbund, og som Bevis herpaa erklærer han sig villig til at antage samtlige Arbejdere, som den 18. ds. har forladt Arbejdet hos ham, og som endnu er her i Byen paa de samme Betingelser som hidtil og

saa vidt muligt til det samme Arbejde. Vil Hr. Nørgaard inden Udgangen af et Aar fra Dato afskedige nogle af sine Arbejdere, paa Grund af at Fabrikken ikke har tilstrækkelig Arbejde for alle skal de sidst antagne afskediges først. Den nuværende Arbejdsstandsning lades med Hensyn til Anciennitet ude af Betragtning. Vil Hr. Nørgaard i nævnte Tidsrum afskedige Arbejdere af andre Grunde en Mangel paa Arbejde, er saavel Hr. Nørgaard som Arbejderne berettigede til at indanke Spørgsmaalet om Afskedigelsen for det mellem Skomagermestre og Svende i Aarhus bestaaende faste Udvalg, efter hvis Kendelse Parterne er pligtige at rette sig. Alle eventuelle fremtidige Uoverensstemmelser, som man dog fra begge Sider vil søge at undgaa, indankes for ovennævnte faste Udvalg. Som man vil se var denne Overenskomst en fuldstændig Sejr for Forbundet baade overfor Nørgaard og det „kristelige" Forbund. Det vigtigste Resultat af Overenskomsten var da ogsaa det, at Nørgaard i Fremtiden holdt sig nogenlunde i Ro. Han blev ved denne Konflikts Afslutning saaledes stækket, at de Forsøg han senere har gjort paa at lave Uro kun er blevet Forsøg. Selvfølgelig har der været flere Fabrikanter end Nørgaard, der ved ulovlig Optræden har voldt vor Organisation Ulejlighed og Udgifter og vore enkelte Medlemmer personlige Indtægtstab; men da han maa siges at være et særlig rendyrket Eksemplar af denne Race, har vi særlig dvælet ved ham. Forøvrig maa som et værdig Sidestykke til ham nævnes Baumgarten i Odense, der ogsaa i lang Tid drev det som Specialitet at lave Konflikt med sine Arbejdere. Som en lille Prøve, paa hvilket Grundlag disse Konflikter førtes, skal vi kun anføre den Overenskomst, som den 22. September 1900 afsluttede en 4 Ugers Strejke hos denne Fabrikant. Overenskomsten er saalydende: „Alt Pinder- og Pudserarbejde skal udføres paa Værkstedet. Arbejderne garanteres 18 Kr. i Akkord. Værkstedet renholdes daglig. Gulvene vaskes hver Maaned. Væggene hvidtes hvert Aar. Skruebrækkerne afskediges. Samtlige Arbejdere genantages, og saafremt Priskuranten atter brydes betales 20 Kr. i Erstatning.

Forøvrigt kan den Maade hvorpaa Baumgarten fortolkede den Bestemmelse, der garanterede Arbejderne en Ugeløn af 18 Kr., tjene til Eksempel paa hvor let der kunde opstaa Konflikt i

denne Forretning. Først hævdede han ved given Lejlighed, at Bestemmelsen ikke gjaldt i Uger med Festdage, og da Arbejderne havde givet ham denne Indrømmelse gik han snart videre. Kort efter døde nemlig hans Hustru, og den Uge hun blev begravet, nægtede han at udbetale Arbejderne den garanterede Ugeløn under Henvisning til at denne Uge maatte betragtes som en Festuge. Dette vilde Arbejderne dog ikke indrømme, og Baumgarten maatte tilsidst bøje sig paa dette Punkt.

Den 19.—21. Juli 1903 afholdtes Forbundets 9. Kongres i Forsamlingsbygningen Rømersgade 22, København. Blandt de mange vigtige Forslag, som behandledes paa denne Kongres var bl. a. et af Københavns Afdl. stillet Forslag om at indskrænke Fagbladet til en Beretning, der udgik 4 Gange om Aaret. Under Diskussionen blev det fra saa godt som alle Sider erkendt at Fagbladet ikke mere havde den Betydning som tidligere. Følgende Beslutning vedtoges med alle Stemmer mod 3: „Fagbladet udgaar 1 Gang hver Kvartal, dog kan der udgives Ekstranumre, naar Forretningsudvalget anser det for nødvendigt. Kvartalsberetningen skal indeholde Meddelelser om Formændenes og Kasserernes Adresser". Blandt de mange vigtige Forslag til Ændring af Lovene var et fra Aarhus Afdl. stillet Forslag om, at „kun Medlemmer der er beskæftiget ved Faget, kan vælges til Medlemmer af Hovedbestyrelsen", et af dem hvorom der udspandt sig den livligste Diskussion, som endte med at Kongressen med 34 Stemmer mod 20 vedtog følgende Mæglingsforslag: „Medlemmer, som ikke er beskæftiget som Lønarbejdere ved Faget, kan kun vælges til Medlemmer af Hovedbestyrelsen saafremt de beklæder et Tillidshverv i vedkommende Afdeling". Der vedtoges ligeledes en Omlægning af Kontingentet til Fordel for Arbejdsløshedskassen, saaledes at der til denne fremtidig skulde indbetales 12 Øre for helbetalende og 9 Øre for halvbetalende Medlemmer pr. Uge (tidligere henholdsvis 11 og 9 Øre), til Gengæld skulde der til Strejkefonden indbetales 14 Øre for helbetalende og 7 Øre for halvbetalende, hvilket netop svarer til det Beløb, der af de samvirkende Fagforbund var fastsat som det mindste en Organisation skulde indbetale i sit Strejkefond. Der blev endvidere vedtaget en Tilføjelse til Lovene om at intet Medlem fremtidig kunde faa

tildelt mere end 20 Fristempler i et Aar. Indtil denne Kongres havde enhver nok saa lille Afdeling haft Ret til at sende en Delegeret til Forbundets Kongresser; det var derfor ret forstaaeligt at et af Hovedbestyrelsen stillet Forslag om Indskrænkning af Repræsentationen vakte en livlig Diskussion. Der vedtoges dog med stor Majoritet et Forslag om at kun Afdelinger med 15 Medlemmer eller derover faar Ret til selvstændig at vælge en Delegeret til Kongressen. Mindre Afdelinger vælger i Fællesskab en Delegeret for hver 15 Medlemmer. Større Afdelinger vælger en Delegeret for hver 100 Medlemmer eller Dele deraf. Til Arbejdsløshedskassen blev tilføjet en Bestemmelse om at ingen kunde hæve stedlig Understøttelse før vedkommende havde været Medlem i 12 Maaneder. Endvidere en Bestemmelse om at Medlemmer der den 24. December havde været arbejdsløse mindst 8 Dage erholder en Ekstraunderstøttelse af 2 Kr. denne Dag. Til Hovedbestyrelsen valgtes C. F. Madsen, Forretningsfører J. Lindberg, J. Frederiksen, Charles Koch, Fr. Nielsen, S. P. Jensen og Haatveit (København), J. Madsen (Slagelse), C. Larsen (Ordrup), Fangel (Odense), C. Bach (Randers) og Marcussen (Esbjerg). I Kongressen deltog 44 Delegerede, repræsenterende 35 Afdelinger, desuden 10 Medlemmer af Hovedbestyrelsen.

Kort Tid efter denne Kongres Afholdelse, nemlig November Maaned samme Aar, saa Forbundets Forretningsfører C. F. Madsen, sig nødsaget til at nedlægge sit Mandat idet han paa dette Tidspunkt var konstitueret som Sekretær i de samvirkende Fagforbund. Ved en i den Anledning foretogen Urafstemning valgtes Forbundets nuværende Forretningsfører Laurids Jørgensen til hans Efterfølger.

Den Periode, som nu fulgte umiddelbart herefter var forholdsvis rolig hvad faglige Kampe angaar, man kan derimod spore en vis Tendens hos forskellige mindre Fabrikanter i Provinserne til paa forskellig Maade at søge Priskuranten omgaaet, enkelte af disse Konflikter foranledigede Arbejdsstandsning, hvoraf dog ingen var af større Betydning. Med Undtagelse af en mindre Konflikt i Grindsted, endte de alle med at Priskurantens Bestemmelser fuldt ud hævdedes. I September 1903 opnaaedes ved en Forhandling med de tidligere Leverandører af Marinesko Enighed om

en ny Priskurant hvorved Lønnen for dette Arbejde hævedes med 15%.

Den Arbejdsløshedsperiode som havde hersket indenfor Faget de sidste Aar, havde ogsaa været tilstede i 1903 idet der i dette Aar til rejsende og arbejdsløse Medlemmer var udbetalt 12,936 Kr. 94 Øre. Heldigvis kan man dog nu konstatere at Understøttelseskassen med det daværende Kontingent fuldt ud har været i Stand til at faa Indtægter og Udgifter til at balancere. I 1904 vedtoges det at søge Priskuranten for Haandarbejderne i Provinserne revideret, og et af Hovedbestyrelsen valgt Udvalg udarbejdede i Forstaaelse med Afdelingerne et Forslag i saa Henseende, som kun indeholdt en Forhøjelse af Prisen for Reparationer, for Morgenskoarbejde og for Ekstraarbejdet paa Promenadefodtøj. Desuden foreslog man at Forskellen paa Priskurantens to Satser forandredes fra 10 til 5 %.

Laurids Jørgensen.
Forretningsfører fra den 13/12 03.

Ved en af Hovedbestyrelsen foretagen Urafstemning om Spørgsmaalet Tidløn eller Akkord, havde et Flertal stemt for Bibeholdelse af Akkord. Da det ikke inden Opsigelsesfristens Udløb var lykkedes at opnaa en Forhandling med Mesterorganisationen vedtoges det, med de samvirkende Fagforbunds Sanktion, at opsige Overenskomsten til Ophør 1. April 1905. Ved de Forhandlinger som efter Opsigelsen fandt Sted, opnaaede Udvalgene sluttelig Enighed om et Forslag, hvorved Lønnen for

Reparationer hævedes med 5 %, tillige opnaaedes det at faa fastsat Priser paa en Del Arbejde som man hidtil ingen Pris havde havt for. — Paa denne Tid var der ogsaa i Provinserne begyndt at opdukke mekaniske Reparationsværksteder, som man alt i København havde havt i flere Aar, og hvor Arbejdet gennemgaaende var udført efter en Akkordpriskurant, som den københavnske Afdeling havde gennemført. Paa et Hovedbestyrelsesmøde i April 1905 blev det derfor vedtaget at man i Provinserne, hvor der findes saadanne Virksomheder, skal forlange Betaling efter den københavnske Priskurant. Betales der Ugeløn skulde mindste Løn være 20 Kr. pr. Uge. Arbejdsløsheden i 1904 havde omtrent samme Omfang som Aaret forud, idet der til rejsende og arbejdsløse var udbetalt 12,605 Kr. 13 Øre, hvad der altsaa kun er en Ubetydelighed mindre end i 1903. At Arbejdsløsheden i Danmark vedblivende holdt sig paa samme Højde ses ogsaa af den Beretning som blev afgivet paa de samvirkende Fagforbunds Generalforsamling i April 1905, hvoraf fremgik at der indenfor Organisationerne under de samvirkende Fagforbund i 1904 var udbetalt en samlet Understøttelse til arbejdsløse Medlemmer af 411,962 Kr. mod 366,053 Kr. i 1903. — I Sommeren 1905 besluttedes det paa et Fabriksarbejdermøde indenfor den københavnske Afdeling, at søge gennemført en Forbedring af Fabrikspriskuranten, da man nu mente at kunde konstatere at man stod overfor en Stigning af Konjunkturerne. Allerede i September Maaned blev Forhandlingerne paabegyndt, men først ved Aarets Slutning naaede man til en Overenskomst, som blev godkendt, saavel ved en Generalforsamling i den københavnske Afdeling, som ved en Urafstemning i de Afdelinger, hvor der fandtes Fabriksarbejdere. Resultatet var bleven, at man for voksne mandlige og kvindelige Medlemmer opnaaede en betydelig Forhøjelse af Timelønnen, nemlig fra 30 til 35 Øre pr. Time for mandlige Arbejdere og fra 20—24 Øre for kvindelige. Desuden opnaaede man for første Gang at faa fastsat en Minimalløn for unge Mennesker — for mandlige Arbejdere fra 18—19 Aar 25 Øre og fra 19—20 Aar 27 Øre pr. Time; i 1907 stigende til 28 Øre pr. Time.

I Aarets Løb førtes ligeledes en Del Forhandlinger med Centralforeningerne om Udarbejdelse af en Priskurant for alt Ar-

bejde for Virksomheder, hvor der bruges Hjælpemaskiner, saavel for Reparationer som nyt Arbejde, man naaede forholdsvis hurtig til Enighed om Reparationsarbejde, hvor Mindstelønnen fastsattes til 21 Kr. pr. Uge, Forhandlingerne om det nye Arbejde strandede imidlertid paa vor Fordring om, at der skulde leveres mindst 3 Par ad Gangen, som Mestrene bestemt nægtede at gaa med til. — Den 1. November 1905 udbrød en Konflikt paa Jørgen Petersens Skotøjsfabrik i København — som den Gang stod udenfor Fabrikantforeningen — og som omfattede 75 Arbejdere. Grunden til Konflikten var forskellige uheldige Forhold paa Fabriken, bl. a. søgte Fabrikanten indført Akkordpriser, som aldrig var forelagt, end mindre godkendt af vor Organisation. Først efter at Arbejdet blev standset den 1.—11. lykkedes det at faa en virkelig Forhandling i Gang. Kampen maatte imidlertid føres i $5^1/_2$ Uge før man naaede en Overenskomst, som til Gengæld var en fuldstændig Sejr for Arbejderne. Jørgen Petersen maatte indgaa paa at anerkende vor Organisation, overholde alle gældende Bestemmelser i vor Priskurant, samt endelig at fjerne en tysk Værkfører Lehmann, som særlig havde været virksom for at faa indført de ny Tilstande og gjort Forsøg paa at genere Organisationens Medlemmer. Samtlige Arbejdere, som havde nedlagt Arbejdet, skulde ligeledes genantages. — Arbejdsløsheden i 1905 havde tilnærmelsesvis samme Omfang som de nærmest foregaaende Aar, idet der til rejsende og arbejdsløse udbetaltes 12,374 Kr. 62 Øre. — Den 22. Juli 1906 paabegyndtes vort Forbunds 10. Kongres i Forsamlingsbygningen, Rømersgade 22, København, hvortil var mødt 30 Delegerede fra Provinserne, 10 fra København samt Hovedbestyrelsens 12 Medlemmer. Desuden var der paa denne Kongres efter Indbydelse mødt Repræsentanter fra vore Broderorganiastioner i Norge, Sverrig og Tyskland. Paa denne Kongres, som varede 4 Dage, behandledes en Mængde store og vigtige Sager. Navnlig maa det siges, at vore Forbindelser med Udlandets Broderorganisationer paa denne Kongres yderligere udvidedes og befæstedes. Selve Beretningen om Virksomheden optog en stor Del af Kongressens Tid, navnlig fik Gennemførelsen af den sidste Priskurant for Fabriksarbejdere en meget udførlig Omtale, idet en Del af Kongressens Deltagere formente, at man eventuelt gennem en

Strejke skulde søgt at naa yderligere frem i Retning af Forbedringer af Fabriksarbejdernes Kaar, og da navnlig ved at søge en Forkortelse af Arbejdstiden gennemført. Den udførlige Diskussion endte imidlertid med, at Beretningen og Virksomheden enstemmig godkendtes, samtidig med, at der herskede Enighed om at betragte de opnaaede Fordele som midlertidige, og at man, naar Priskuranten udløb i 1909. burde sætte al Kraft ind paa at naa yderligere frem. Til Dels i Forbindelse med denne Sag førtes en Diskussion om vor Stilling til De samvirkende Fagforbund, idet der fra flere Sider var nogen Misfornøjelse med, at Hovedorganisationen ikke havde stillet sig saa velvillige overfor vore Lønkrav, som man kunde ønske. Vort Forbunds tidligere Forretningsfører, C. F. Madsen, var tilstede; som Repræsentant for De samvirkende Fagforbund mødte Formanden, C. M. Olsen. Til Forbundets Love var der stillet ikke mindre end 52 Ændringsforslag, hvoraf flere af ret stor Betydning. Af vigtigere Ændringer til Lovene, som vedtoges, skal her nævnes: At der fremtidig kræves 20 Aars Medlemsret for at blive kontingentfri Medlem ved 50 Aars Alderen (tidligere kun 10 Aars Medlemsret), til Gengæld kun 10 Aars Medlemsret ved 55 Aars Alderen. At Strejkeunderstøttelse først udbetales efter 4 Dages Forløb, at der ved Strejker udbetales ekstra 50 Øre for hvert Barn, at Kolleger fra en Broderorganisation, som har Gensidighed med vort Forbund, faar samme Understøttelse som danske Medlemmer, og i en Tilføjelse til Understøttelseskassens Love bestemtes: at Juleferier eller andre periodiske Arbejdsstandsninger, som varer udover 6 Arbejdsdage, behandles som almindelig Arbejdsløshed. For at lette Agitationen for Tilslutning til Forbundet vedtoges et Forslag om, at Indskudet i 2 nærmere bestemte Maaneder nedsættes til 2 og 1 Kr. for henholdsvis helt- og halvtbetalende Medlemmer. Et Forslag om, at Forbundet, naar det modtager Indbydelse til en Broderorganisations Kongres, saavidt mulig skal lade sig repræsentere, vedtoges enstemmig.

Kongressen vedtog ligeledes enstemmig et Forslag om, at naar Priskuranten for Haandarbejdere i Provinserne udløber i 1907 der da bør føres en kraftig Lønbevægelse for at søge opnaaet en betydelig Forhøjelse af saavel Akkord- som Timelønnen.

Foranlediget ved Fabrikslovens Bestemmelse om, at der i visse Virksomheder kan udarbejdes Regulativer indeholdende Bestemmelser, som navnlig i hygiejnisk Retning skulde være til Gavn for Arbejderne, besluttede Kongressen, at det kommende Forretningsudvalg skulde ved en Henvendelse til Indenrigsministeriet søge udvirket, at der blev udstedt et saadant Regulativ for Skotøjsindustrien.

Der forelaa ligeledes paa denne Kongres Forslag om Støtte til vore Medlemmer i Sygdomstilfælde ved Oprettelse af en obligatorisk Hjælpekasse indenfor Forbundet. Skønt der ikke var Enighed om det heldige heri, idet man fra nogle Sider frygtede for at Organisationens Karakter af Kamporganisation herved i nogen Grad kunde udviskes, saa vedtog man dog at paalægge den kommende Hovedbestyrelse inden næste Kongres at lade foretage nogle statistiske Undersøgelser for at faa et Skøn over, hvor store økonomiske Ofre der kræves for Oprettelsen af en saadan Hjælpekasse.

Til Medlemmer af Hovedbestyrelsen valgtes Laurids Jørgensen, Forretningsfører, Charles Kock, Viceforretningsfører, J. Lindberg, Hansen-Stær, S. P. Jensen, P. Nielsen og Vejle-Christensen (København), H. Stumpff (Hadsten), Chr. Bach (Randers), Fangel (Odense), Madsen (Slagelse) og Larsen (Ordrup).

Kort efter Kongressens Afholdelse paabegyndtes nu i de forskellige Afdelinger Forberedelserne til det ny Udkast til Priskurant for Haandarbejdere i Provinserne, ligeledes forberedte Haandarbejderne i København sig til at faa deres Priskurant forbedret, den dagældende var fra 1899. Ligeledes blev i København Priskuranten for de mekaniske Reparationsfabrikker i Slutningen af Aaret opsagt, og en ny traadte i Kraft 15. Januar 1907, som indeholdt betydelige Forbedringer, saaledes blev Minimallønnen, som ogsaa var garanteret i Akkord, hævet fra 22 til 24 Kr., Arbejdstiden nedsat fra 9½ til 9 Timer, saavelsom der foretoges en Del Forandringer og Tilføjelser til Akkordpriskuranten. Først paa Aaret 1907 paabegyndtes Forhandlingerne med Mestrene i Provinserne ved et Møde i Vejle, som dog endte uden at der opnaaedes Enighed. Mestrene tilbød en Forhøjelse paa 5 Øre af Timelønnen, hvorimod de ikke vilde indgaa paa nogen Forhøjelse

paa Akkordpriskuranten saa lidt som paa nogen Indskrænkning af Arbejdstiden. Skønt Udvalget fra vor Side som nævnt ikke kunde tiltræde dette Tilbud, vedtoges det dog ogsaa efter Ønske fra Mestrenes Side at udsende det foreliggende Tilbud til Urafstemning, men ikke at anbefale det til Vedtagelse. Resultatet af denne Afstemning blev, at Tilbudet forkastedes med ret stor Majoritet, hvorefter der i Marts Maaned paany paabegyndtes Forhandlinger med Mestrene, denne Gang samledes Udvalgene til Møde i København. Her førtes atter en længere Forhandling, som endte med, at Mestrene til Slut gik med til at den hidtilgældende Timeløn forandredes til en Ugeløn paa mindst 21 Kr og en Del mindre Forhøjelser paa Reparationer; Arbejdstidens Forkortelse i Vinterhalvaaret med $^1/_2$ Time daglig, samt endelig, at den Forskel paa 10 $^0/_0$, der var i de 2 Lønsatser, nedsattes til 5$^0/_0$, saaledes at der i alle de Byer, hvor der betaltes efter den laveste Klasse, skete en Forhøjelse af alt Arbejde med 5 $^0/_0$. Dette Forslag, som var det yderste, der ad fredelig Vej kunde fravristes Mestrene, blev derefter forelagt til en Urafstemning blandt Kollegerne i Provinserne, ved hvilken Forslaget ogsaa blev vedtaget med et ret stort Flertal, sikkert i fuld Forstaaelse af Betydningen af ikke at komme ud i en Konflikt samtidig med de københavnske Haandarbejdere, hvad der paa det daværende Tidspunkt allerede kunde forudses, idet Priskuranten var opsagt til Ophør den 1. April 1907, uden at det indtil dette Tidspunkt var lykkedes at faa nogen Forhandling i Gang om en ny Overenskomst.

Den væsenligste Aarsag hertil maa sikkert søges i, at den senere saa berygtede Skruebrækkerforening, som kaldte sig „Haandskomagernes Fagforening“, væsentligst bestaaende af en sammenløben Flok Individer, der ved forskellige Lejligheder var slettet for Restance i den københavnske Afdeling, nu naar de saa, at de under en eventuel Konflikt vilde komme i Knibe, ad Køkkentrappen var løbet til Arbejdsgiverne for at søge Ly. Det er en Selvfølge, at deres Judasgerning blev modtaget med Glæde af deres Udbyttere, Arbejdsgiverne. Denne Forenings Start er saa udførligt omtalt og behandlet i vore Fagblade, saa vi ikke nærmere behøver at komme ind herpaa ved denne Lejlighed. Allerede i 1905 var der af de københavnske Haand-Arbejdere begyndt med

en kommende Lønbevægelse for Øje at afholde offentlige Møder for Kolleger for at agitere for Tilslutning til Organisationen, og for nu at have en Undskyldning paa rede Haand søgte disse Folk at rotte sig sammen mod deres organiserede Kolleger ved at faa dannet denne mislykkede Organisation, som de ved given Lejlighed kunde benytte til at falde deres Kolleger i Ryggen og til at løbe Mestrenes Ærinder. Men de fik den imidlertid stablet paa Benene først paa Aaret i 1906. At de københavnske Kolleger straks var klar over, hvad det var for en Organisation, fremgaar tilstrækkelig tydelig af en Vedtagelse i Afdelingen i April 1906, hvori man bestemt kræver, at hvis der skulde være Medlemmer af „Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873", som tillige var Medlemmer af den nydannede s. k. gule Forening skulde de straks udmelde dem, i modsat Tilfælde vilde de blive slettede af vor Organisation. Denne Forenings Ledere havde først paa Aaret i 1907 ad ukendte Veje faaet Lov af Arbejdsgiverne til at deltage i en Forhandling, som sikkert kun har bestaaet deri, at Arbejdsgiverne har dikteret dem en Priskurant med ganske smaa og uvæsentlige Forandringer i den bestaaende, men af os opsagte Overenskomst. For nu at være rigtig fiffige havde man faaet indsat en Bestemmelse om, at den skulde træde i Kraft ca. 14 Dage før den med os gældende Overenskomst udløb. Men da vi som Organisation ingen Forhandling kunde faa bragt i Stand og vi saaledes til 1. April vilde staa uden nogen som helst Priskurant blev det i den københavnske Afdeling og med Hovedbestyrelsens saavel som med De samvirkende Fagforbunds Sanktion vedtaget at standse Arbejdet den 1. April 1907. Man vægrede sig alligevel ved at tro, at ret mange vilde følge den gule Forenings Ledere ved at fortsætte med Arbejdet og saaledes modsætte sig at faa deres egne Kaar forbedrede. Den 1. April nedlagde ogsaa 325 Haandarbejdere Arbejdet, men da de gule fortsatte Arbejdet med en Iver, som var en bedre Sag værdig, indsaa man efter 3 Ugers Strejke, at man ikke vilde være i Stand til at føre den til Ende med nogen Sandsynlighed for en fuld Sejr, saa besluttede man at modtage et fremsat Tilbud fra en Del Mestre, som var misfornøjede med Skomagerlaugets og Laugets Arbejdsgiverforenings Handlemaade. En Priskurant blev gennemført hos

disse, og de fleste af de strejkende kom straks i Arbejde. Denne Priskurant blev selvfølgelig ikke saa god, som man havde tænkt sig, dog blev den højere end den, de gule havde faaet. Denne Kamp vil altid blive mindet indenfor Arbejderbevægelsen i Danmark, da den i sin Art er enestaaende; en Skamstøtte burde rejses over denne Forening, der ved sit enestaaende Forræderi mod sine Klassefæller forhindrede disse i at opnaa en vel tiltrængt Forbedring af deres daarlige Levevilkaar.

Kampen mod de gule er jo heller ikke sluttet endnu, ja i 1909 følte de gule, at der fra deres Side burde slaas endnu et Slag mod vor Organisation, og de vedtog at henvende sig til Laugsmestrene med Anmodning om at smide Medlemmerne af vor Organisation ud, for saa vidt disse ikke vilde indmelde sig i den gule Forening, hvad der selvfølgelig ikke var nogen, der havde Lyst til. Kun 10 Mestre var parat til at følge den gule Forenings Opfordring, deriblandt Oldermanden i Lauget, F. Nielsen. Hele dette Stormløb blev imidlertid ret mislykket, idet det ikke lykkedes at faa smidt mere end 8 af vore Medlemmer paa Gaden. Dette grimme Træk fra de gule, hvor de i Fællesskab med deres Udbyttere vilde føre økonomisk Krig mod deres egne Kolleger foranledigede, at 9 af vore Medlemmer, som var beskæftiget paa H. C. Dahls Værksted efter en Delingspriskurant nedlagde Arbejdet, da dette Firma var med iblandt dem, der smed Medlemmerne af vor Orgasation paa Gaden, Arbejderne paa Delingsværkstedet fik imidlertid blive, da det var ret vanskelig at faa disse erstattede, men lige saa saare disse havde forladt Værkstedet, satte de gules Ledere sig i Bevægelse for at skaffe Firmaet Skruebrækkere, og efter mange Kvaler fik man ogsaa skrabet en Del Individer sammen, som optog Arbejdet. Som en Følge heraf blev dette Firma sammen med 9 andre Mestre blokeret for Tilgang og er det fremdeles.

Med det samme, vi omtaler Haandarbejdernes Forhold, maa vi minde om, at disse Forhold gav Stødet til, at der i Sommeren 1909 blev oprettet en særlig Afdeling for Haandarbejderne i København. Formaalet med dennes Oprettelse var nemlig derigennem at slaa Modstanderne af Organisationen det sidste Vaaben ud af Hænderne. — Man havde nemlig stedse fra den Side for-

talt, at Haandarbejderne ikke fik Lov at styre deres egne Sager, men blev tyranniserede af Fabriksarbejderne. Dersom der blev oprettet en særlig Afdeling for Haandarbejderne, var det en ganske anden Sag, saa vilde man gerne indmelde sig i Organisationen. — Desværre har det vist sig, hvad man jo nok i Forvejen anede, at disse Udtalelser kun var Undskyldninger og Paaskud.

— Arbejdsløsheden i Faget 1906 har været betydeligt mindre end de foregaaende Aar. Til rejsende og Arbejdsløse er der udbetalt 8054 Kr. 7 Øre, som imidlertid for 1907 igen stiger til 11,421 Kr. 75 Øre og i 1908 til 15,569 Kr.

I 1907 blev der igen ført Forhandlinger med Centralforeningerne i Provinserne om en Delings-Priskurant i Forbindelse med Hjælpemaskiner; den gældende for Reparationsarbejde blev en Del forbedret, og en ny, som gælder for nyt Arbejde, blev gennemført. Reparationsarbejderne paa de mekaniske Reparationsfabrikker i København gennemførte i Januar 1907 ligeledes en ny Priskurant, hvor Ugelønnen hævedes til 24 Kr. og Arbejdstiden nedsattes til 9 Timer daglig. Denne Priskurant blev allerede det følgende Aar betydelig forbedret, idet man efter en Strejke, som varede 10 Dage, gennemførte en Ugeløn paa mindst 27 Kr. Arbejdstiden nedsattes til 8½ Time samtidig med at man fuldstændig afskaffede Akkordpriskuranten. I August 1907 afholdtes den første internationale Skomagerkongres i Stuttgart. Indbydelsen til denne var udgaaet fra det tyske Forbund, og Danmark var her repræsenteret ved 2 Delegerede, nemlig Forretningsføreren og en Repræsentant for den københavnske Afdeling.

I Rigsdagssamlingen 1906—1907 gennemførtes den ny Lov om statsanerkendte Arbejdsløshedskasser, nærmest bygget over samme Princip som Loven om statsanerkendte Sygekasser. Paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling i April 1907 nedsattes et Udvalg til at udarbejde en Mønstervedtægt, som kunde tiltrædes af de forskellige Organisationer. Paa et Hovedbestyrelsesmøde i August 1907 opnaaede Skotøjsarbejdernes Arbejdsløshedskasse i Danmark Statsanerkendelse med de deraf følgende økonomiske Fordele, som er tilstrækkelig bekendt. Paa Grund af det betydelige Merarbejde, som fulgte med Opnaaelsen af denne Fordel, nedlagde Forretningsføreren i Oktober sit Mandat som

Formand for den københavnske Afdeling, hvilke Stillinger indtil dette Tidspunkt havde været forenede i en Person.

Aaret 1908's største Begivenhed var en Lock-out paa de københavnske Skotøjsfabriker. Anledningen hertil var den, at Arbejderne paa Københavns Fodtøjsfabrik havde forladt Arbejdet, da de ikke længere ønskede at arbejde under en derværende Formand. Til Trods for, at dette skete for egen Regning uden nogen som helst Tilladelse fra Forbundsledelsens Side, dikterede Arbejdsgiverforeningen Lock-out paa samtlige københavnske Skotøjsfabriker under Fabrikantforeningen. Lock-outen omfattede ca. 1100 Arbejdere, kvindelige og mandlige, og afsluttedes først efter 4 Ugers Forløb ved et af Indenrigsminister Sigurd Berg fremsat Mæglingsforslag, som omfattede flere Fag, hvori der paa det daværende Tidspunkt var Konflikt. Forliget om Skotøjskonfliktens væsentligste Indhold var, at Spørgsmaalet om Formanden — som Striden drejede sig om — var uskikket til at beklæde Pladsen som Formand, og at Spørgsmaalet om Arbejderne havde begaaet Brud paa de bestaaende Overenskomster skulde afgøres af en i den Anledning nedsat Voldgiftsret. — Denne Voldgiftsrets Kendelse gik Arbejderne imod. I Sommeren 1908 blev der nedsat et Udvalg til at udarbejde Forslag til en ny Priskurant for Skotøjsfabrikerne. I dette Udvalg var for første Gang Repræsentanter foruden for den københavnske Afdeling tillige Repræsentanter saavel for Provinsafdelinger, som fra Hovedbestyrelsen. Efter at deres Arbejde var godkendt, indsendtes Forslaget til Foreningen af københavnske Skotøjsfabrikanter i September Maaned. I Svaret herpaa skriver Fabrikanterne, at de ansaa Konjunkturerne i Faget værende af den Beskaffenhed, at de ikke kunde gaa med til nogen Lønforhøjelse saa lidt som til en Forkortelse af Arbejdstiden. De samvirkende Fagforbund havde paa et tidligere Tidspunkt fraraadet at opsige Priskuranten.

Da man nu imidlertid ikke kunde faa nogen Forhandling med Fabrikanterne inden Opsigelsesfristens Udløb, anmodede man De samvirkende Fagforbund om et bestemt Svar, om vi kunde erholde Sanktion til at opsige Priskuranten. Svaret herpaa, som indløb 2 Dage før Opsigelsesfristens Udløb, gik ud paa, at man ikke kunde gaa med til at sanktionere en Opsigelse da, under Henvisning til de *daarlige Konjunkturer i andre Fag.*

Forretningsudvalget, som nu var i en ret vanskelig Situation, vedtog imidlertid efter moden Overvejelse og under Hensyn til Beslutningerne saavel paa Kongressen i 1906, som paa Møder i den københavnske Afdeling og paa Hovedbestyrelsesmøderne, enstemmig at opsige Priskuranten til Ophør 15. Januar 1909.

— I November paabegyndtes Forhandlingerne med Fabrikanterne om en ny Overenskomst, men efter en Del Møder indstilledes Forhandlingerne først i December Maaned, da Fabrikanterne fastholdt, at de ikke kunde gaa med til nogen som helst Fordyrelse af deres Produktionsudgifter, men mente, at man ved en Forhandling om Indførelse af Akkordpriser ved de forskellige Maskiner, i Lighed med Forholdene i Udlandet vilde det kunde lykkes at skabe en Merfortjeneste for Arbejderne. Dette modsatte vort Udvalg sig, da man ikke mente, at Forholdene herhjemme egnede sig dertil. Ligeledes fordrede Fabrikanterne Ret til i en begrænset Form at faa Overarbejde udført. Først i Januar traadte vor Hovedbestyrelse sammen og vedtog at tilbyde at forny den gamle Priskurant paa et Aar mod en Forhøjelse af Timelønnen og en mindre Forkortelse af Arbejdstiden. Dette forkastede Fabrikanterne, derimod opnaaedes Enighed om at forlænge den gamle i 8 Dage og at henvise Sagen til Behandling i Hovedorganisationerne. Mellem disse og Repræsentanter for Fabrikanternes og vor Organisation førtes nu meget langvarige Forhandlinger uden Resultat, da Fabrikanterne med Støtte fra Arbejdsgiverforeningen fastholdt deres Krav. Skønt den gamle Priskurant udløb 23. Januar fortsattes Forhandlingerne, og Arbejdet paa Fabrikkerne blev ikke forstyrret heraf. Først ved et Møde den 28. Januar var Forhandlingerne saa vidt frremskredne, at Udvalgene var enedes om et Forslag, som skulde forelægges Medlemmerne. Dette Forslag blev imidlertid forkastet af vore Medlemmer, og den 8. Februar modtog vi saa Lock-out-Varsel fra Fabrikanterne. Lockouten traadte i Kraft den 22. Februar og endte først den 24. Marts efter Vedtagelse af en i den Anledning afholdt Kongres. Den saaledes vedtagne Overenskomst, hvis væsentligste Bestemmelser i Princippet var i Overensstemmelse med den Overenskomst, som Udvalgene havde forelagt til Godkendelse i Januar, men forkastedes saavel da som ved flere senere Lejligheder, bl.

a. ved en Urafstemning i hele Landet umiddelbart foran nævnte Kongres, indeholder Bestemmelser om Udarbejdelse af en Akkordpriskurant for Arbejde ved forskellige Maskiner, senere ogsaa en Delings-Priskurant for Naadling, tillige Bestemmelse om Indførelse af Overarbejde indenfor en nærmere begrænset Tid. Det var væsentligst disse Bestemmelser, som bevirkede den stærke Modstand mod Overenskomsten til Trods for at vi under Kampen savnede økonomisk Støtte fra De samvirkende Fagforbunds Side. Af Fremskridtet, som den indeholdt, var en Bestemmelse om, at Arbejdstiden fra 15. Januar 1911 nedættes til $9^1/_2$ Time, samme Tidspunkt som Bestemmelsen om Overarbejde skal træde i Kraft. Dog kan Fabrikanterne opsige Priskuranten til Ophør 15. Januar 1911, i modsat Tilfælde forhøjes Minimallønnen for mandlige Arbejdere til 37 Øre pr. Time første Aar, stigende med 1 Øre pr. Time hvert Aar indtil 15. Januar 1914, dog kan den fra vor Side opsiges til Ophør 15. Jan. 1913. For kvindelige Arbejdere ved Maskiner og for Naadlere stiger Minimallønnen med samme Beløb. For andre Kvinder med 1 Øre pr. Aar. Efter Anmodning fra Provinsfabrikantforeningen fik denne et Par Bestemmelser indført, som tager Sigte paa Forholdene i Provinserne.

Den 25. Juli 1909 afholdtes vor 12. Kongres i Rømersgade 22, Festsalen. Kongressen talte 64 Deltagere — 12 Hovedbestyrelsesmedlemmer og 52 Delegerede. En meget stor Del af Tiden optoges paa denne Kongres som naturlig var af Debat om de 2 store Konflikter i København. Ligeledes førtes en indgaaende Debat om, hvor vidt vort Forbund skulde udmelde sig af „De samvirkende Fagforbund". — Det vedtoges at lade dette Spørgsmaal afgøre ved en Urafstemning; men samtidig vedtoges det dog trods en skarp Misbilligelse af De samvirkende Fagforbunds Stilling til vort Forbund under sidste Lock-out at anbefale vore Medlemmer at stemme for vort Forbliven i Landsorganisationen. — Der vedtoges tillige en Resolution, der paalægger Hovedbestyrelsen at søge vore Aftaler med vore Broderorganisationer i Udlandet udvidet til faste ugentlige Bidrag under Strejker og Lock-outer. — Kontingentet til Forbundet og Arbejdsløshedskassen forhøjedes til 35 Øre og 25 Øre, henholdsvis for helt- og delvis betalende Medlemmer. — Det vedtoges atter at lade Fagbladet udgaa hver Maaned, men i mindre Format end hidtil.

Til Hovedbestyrelse valgtes: Laurids Jørgensen Forretningsfører, Charles Koch Viceforretningsfører, J. Lindberg, Hans Nysum, S. P. Jensen, P. Nielsen og Harald Hansen, København, Madsen, Slagelse, Christensen, Odense, Therkildsen, Vejle, Bach, Randers, og Boesen, Esbjerg. Kongressen konstituerede sig umiddelbart herefter som Delegeretmøde for Arbejdsløshedskassen. Den vigtigste Beslutning paa dette Møde gik ud paa en betydelig Forhøjelse af den hidtil gældende Understøttelse. —

Følgende vedtoges: Medlemmer med fra 1—3 Aars Medlemsret erholder 1 Kr 15 Øre pr. Dag, fra 3—8 Aars Medlemsret 1 Kr. 30 Øre pr. Dag, udover 8 Aars Medlemsret 1 Kr. 50 Øre pr. Dag. For halvt betalende Medlemmer er Understøttelsen henholdsvis 70 Øre, 85 Øre og 1 Kr. pr. Dag.

Det vedtoges derpaa at vælge de samme Mænd, der var valgt af Forbundets Kongres til de samme Tillidshverv indenfor Arbejdsløshedskassen. — Den paa Kongressen vedtagne Urafstemning angaaende vor Udmeldelse af De samvirkende Fagforbund gav til Resultat, at det vedtoges med 545 St. mod 270 at forblive indenfor De samvirkende Fagforbund. — De Akkordpriser for Arbejde ved Maskinerne, som det ved Lock-outens Afslutning vedtoges skulde udarbejdes af et Fællesudvalg, er for længst traadt i Kraft paa saa godt som alle større københavnske Skotøjsfabrikker, endogsaa paa flere end det egentlig var Forudsætningen. Om denne Tarifs Indflydelse paa vore Medlemmers Løn- og Arbejdsforhold vil det sikkert være forhastet i Øjeblikket at udtale noget afgørende. Man kan kun konstatere, at der nu i endnu højere Grad end hidtil stilles Krav til de enkelte Medlemmers Klassebevidsthed og Kammeratskabsfølelse.

Saafremt disse Egenskaber altid er til Stede hos vore Medlemmer vil disse „Velgerninger“, der under en uheldig Situation blev os paatvungne af vore Udbyttere sikkert heller ikke i Fremtiden kunde hindre vort Arbejde for bedre Livsvilkaar.

I 1909 udbetaltes til Rejsende og Arbejdsløse 26,460 Kr. 95 Øre. Vi modtog i Statstilskud 9078 Kr. 32 Øre, i Kommunetilskud 4615 Kr. 44 Øre.

Naar vi nu afslutter denne Oversigt over vort Forbunds 25 Aars Historie kan vi med Glæde se tilbage paa den Tid, der er

gaaet, og med Fortrøstning se Fremtiden i Møde. — Vort Forbund havde den 31. December 1909 44 Afdelinger og 2889 Medlemmer. Vi havde en Netto Formue af 37,130 Kr. 38 Øre. Økonomisk set har vi tidligere staaet bedre. Ved Afslutningen af Aaret 1907 havde vi en Formue af 84,416 Kr. 14 Øre. Den stedfundne Nedgang er en Følge af de sidste store Konflikter, under hvilke vi desværre ikke har modtaget Støtte fra vore Klassefæller i de andre Fag. — Men trods dette Skaar i vor økonomiske Status staar vi dog ogsaa i denne Henseende paa en saadan Basis, at vi ikke behøver at nære Frygt for Fremtiden.

Vi slutter derfor med en Tak til vore Medlemmer Landet over, som har været med til at arbejde vort Forbund frem til dets nuværende Standpunkt, i Haabet om, at vi ogsaa i Fremtiden vil mødes i det samme Arbejde.

INDUSTRIFORENINGENS BIBLIOTEK

gnæslig og med Fortrøstning se Fremtiden i Møde. — Vort Forbund havde den 31. December 1900 44 Afdelinger og 2880 Medlemmer. Vi havde en Netto Formue af 37,120 Kr. 38 Øre. Økonomisk set kan vi tilligemed stand bedre. Ved Afslutningen af Aaret 1907 havde vi en Formue af 84,418 Kr. 14 Øre. Den stedfundne Nedsætning er en Følge af de sidste store Konflikter, under hvilke vi desværre ikke har modtaget Støtte fra vore Klassefæller i de andre Fag. — Men trods dette Skader i vor økonomiske Stilling vi dog ogsaa i denne Henseende paa en saadan Basis, at Vi ikke tøvende ser mere Fremtid for Fremtiden.

Vi skulter derfor med en Tak til vore Medlemmer Landet over, som har vendt med til at anbefale vort Forbund trem til dets overvende Standpunkt, i tilæg om, at vi ogsaa i Fremtiden vil findes i det samme Anbefalet.